

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 54/14
Luksemburgā, 2014. gada 8. aprīlī

Spriedums apvienotajās lietās C-293/12 un C-594/12
Digital Rights Ireland un *Seitlinger* u.c.

Tiesa atzīst par spēkā neesošu direktīvu par datu saglabāšanu

Tajā ir ietverta plaša un īpaši būtiska iejaukšanās pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un uz personas datu aizsardzību, un šī iejaukšanās nav ierobežota līdz absolūti nepieciešamajam apmēram

Direktīvas par datu saglabāšanu ¹ galvenais mērķis ir saskaņot dalībvalstu noteikumus par noteiktu tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošinātāji. Tādējādi tā paredzēta, lai garantētu šo datu pieejamību tādu smagu noziegumu novēršanas, izmeklēšanas un kriminālvajāšanas mērķiem kā tostarp ar organizēto noziedzību un terorismu saistītie noziegumi. Tādējādi direktīvā ir paredzēts, ka iepriekš minētajiem pakalpojumu sniedzējiem ir jā saglabā informācija par datu plūsmu, atrašanās vietu, kā arī saistītos datus, kas ir vajadzīgi, lai identificētu abonentu vai lietotāju. Turpretī tajā nav atļauts saglabāt komunikāciju un saņemtās informācijas saturu.

High Court (Augstā tiesa, Īrija), kā arī *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa, Austrija) lūdz Tiesu izvērtēt direktīvas spēkā esamību, tostarp ņemot vērā divas pamattiesības, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, proti, pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un pamattiesības uz personas datu aizsardzību.

High Court ir jāizskata strīds starp Īrijā reģistrētu sabiedrību *Digital Rights* un Īrijas iestādēm par to, vai ir likumīgi valsts pasākumi, kas attiecas uz datu par elektronisko komunikāciju saglabāšanu. *Verfassungsgerichtshof* izskata vairākas prasības konstitucionālo tiesību jomā, kuras cēluši *Kärntner Landesregierung* (Karintijas Federālās zemes valdība), kā arī *Seitlinger* k-gs, *Tschohl* k-gs un 11128 citi prasītāji. Šīs prasības ir par valsts tiesību normas, ar kuru direktīva transponēta Austrijas tiesībās, atcelšanu.

Ar šīs dienas spriedumu Tiesa atzīst direktīvu par spēkā neesošu ².

Vispirms Tiesa konstatē, ka saglabājamie dati tostarp ļauj zināt, ar kādu personu un kādā veidā reģistrētais abonents vai lietotājs ir sazinājies, noteikt sazināšanās laiku, kā arī vietu, no kuras tā notikusi, un zināt, cik bieži reģistrētais abonents vai lietotājs ir sazinājies ar noteiktām personām konkrētajā laikposmā. Šie dati kopumā var sniegt ļoti precīzas norādes par personu, kuru dati ir saglabāti, privāto dzīvi, piemēram, par viņu ikdienas paradumiem, pastāvīgajām vai pagaidu uzturēšanās vietām, ikdienas vai citu pārvietošanos, veiktajām darbībām, sociālajām saiknēm un apmeklēto sociālo vidi.

Tiesa uzskata, ka, **uzliekot pienākumu saglabāt šos datus un sniedzot piekļuvi kompetentajām valsts iestādēm, direktīva paredz īpaši būtisku iejaukšanos pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un uz personas datu aizsardzību.** Turklāt tas, ka datu

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Direktīva 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV L 105, 54. lpp.).

² Ņemot vērā, ka Tiesa nav ierobežojusi sava sprieduma iedarbību laikā, atzīšana par spēkā neesošu rada iedarbību direktīvas spēkā stāšanās datumā.

saglabāšana un vēlāka izmantošana tiek veikta, neinformējot par to reģistrēto abonentu vai lietotāju, var radīt attiecīgajām personām sajūtu, ka viņu privātā dzīve pastāvīgi tiek uzraudzīta.

Tad Tiesa izvērtē, vai šāda iejaukšanās attiecīgajās pamattiesībās ir attaisnota.

Tā konstatē, ka **datu saglabāšana** atbilstoši direktīvas prasībām **nevar apdraudēt pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un uz personas datu aizsardzību galveno saturu**. Proti, direktīva neļauj uzzināt elektronisko komunikāciju saturu pašu par sevi, un tajā ir paredzēts, ka pakalpojumu sniedzējiem vai tīklu nodrošinātājiem ir jāievēro noteikti datu aizsardzības un drošības principi.

Turklāt datu saglabāšana, lai vajadzības gadījumā to varētu nodot kompetentajām valsts iestādēm, **patiešām atbilst vispārējo interešu mērķim, proti, smagas noziedzības apkarošanai, kā arī, galu galā, sabiedrības drošības nodrošināšanai**.

Tomēr Tiesa uzskata, ka, pieņemot direktīvu par datu saglabāšanu, Savienības likumdevējs ir pārsniedzis samērīguma principa noteiktās robežas.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka, ņemot vērā, pirmkārt, personas datu aizsardzības būtisko lomu pamattiesību uz privātās dzīves aizsardzību nodrošināšanā un, otrkārt, šīs direktīvas radītās iejaukšanās šajās tiesībās apmēru un būtiskumu, Savienības likumdevēja novērtējuma brīvība ir ierobežota, tādēļ ir veicama stingra pārbaude.

Lai arī direktīvā paredzētā datu saglabāšana var tikt uzskatīta par piemērotu šajā direktīvā noteiktā mērķa sasniegšanai, **šīs direktīvas radītā plašā un īpaši būtiskā iejaukšanās attiecīgajās pamattiesībās nav pietiekami reglamentēta, lai nodrošinātu, ka minētā iejaukšanās patiešām ir ierobežota līdz absolūti nepieciešamajam apmēram.**

Proti, pirmkārt, direktīvā ir vispārīgā veidā aptvertas visas personas, elektroniskās komunikācijas līdzekļi un informācija, kas attiecas uz datu plūsmu, tos **nekādi nenošķirot, neierobežojot un neparedzot izņēmumus** atkarībā no smago noziegumu apkarošanas mērķa.

Otrkārt, direktīvā nav paredzēts neviens objektīvs kritērijs, kas ļautu nodrošināt, ka kompetentās valsts iestādes **iegūst piekļuvi datiem** un var tos izmantot tikai, lai novērstu, konstatētu vai veiktu kriminālvajāšanu par noziegumiem, kurus saistībā ar iejaukšanās attiecīgajās pamattiesībās apmēru un būtiskumu var uzskatīt par pietiekami smagiem, lai šāda iejaukšanās būtu attaisnota. Tieši otrādi, direktīvā ir tikai vispārīga atsauce uz “smagiem noziegumiem”, kas ir definēti katras dalībvalsts tiesībās. Turklāt direktīvā nav paredzēti materiāli un procesuāli nosacījumi, ar kādiem kompetentās valsts iestādes var piekļūt datiem un tos vēlāk izmantot. Piekļuve datiem tostarp nav pakļauta iepriekšējai pārbaudei tiesā vai neatkarīgā administratīvā iestādē.

Treškārt, attiecībā uz datu **saglabāšanas ilgumu**, direktīvā ir paredzēts vismaz 6 mēnešu ilgums, neparedzot nekādu atšķirību starp datu kategorijām atkarība no attiecīgajām personām vai datu iespējamo lietderību attiecībā uz noteikto mērķi. Turklāt, šis ilgums ir no, mazākais, 6 mēnešiem līdz, augstākais, – 24 mēnešiem, šajā direktīvā neprecizējot objektīvos kritērijus, pamatojoties uz kuriem ir jānosaka saglabāšanas ilgums, lai nodrošinātu tā ierobežošanu līdz absolūti nepieciešamajam.

Tāpat Tiesa konstatē, ka direktīvā nav paredzētas pietiekamas garantijas, kas ļautu nodrošināt datu efektīvu aizsardzību pret **jaunprātīgas izmantošanas riskiem**, kā arī pret jebkādu prettiesisku piekļuvi datiem vai to prettiesisku izmantošanu. Tā tostarp arī norāda, direktīvā ir ļauns pakalpojumu sniedzējiem, nosakot, kādu drošības līmeni piemērot, ņemt vērā ekonomiskos apsvērumus (tostarp attiecībā uz drošības pasākumu īstenošanas izmaksām), un ka tajā netiek garantēta neatgriezeniska datu iznīcināšana pēc saglabāšanas termiņa beigām.

Visbeidzot, Tiesa kritizē to, ka direktīvā **nav** paredzēts, ka dati **tiek saglabāti Savienības teritorijā**. Tādējādi direktīvā netiek garantēta pilnīga kontrole par to, kā neatkarīga iestāde ievēro aizsardzības un drošības prasības, kā tas tomēr ir skaidri prasīts Hartā. Tomēr šāda kontrole, kas

veikta, pamatojoties uz Savienības tiesībām, tāpat ir būtisks elements, lai ievērotu personas aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi.

ATGĀDINĀJUMS: Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā valsts strīdu. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA mājas lapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Fotogrāfijas saistībā ar spriedumu pasludināšanu ir pieejamas "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106